

188552
IV / 1

De Vincentii Bellovacensis excerptis Graecis

scripsit Leo Sternbach.

Codex Vaticanus Gr. n. 1144 (bombyc. in 4°, s. XV, nobis S) praeter alia opuscula sententiosa¹⁾ f. 225^v—228, florilegium offert, inscriptione ἐκ τῶν Ἐπιτομῶν λατινικοῦ βιβλίου distinctum. Quae collectio diu me torsit, cum singulas sententias ad pristinos fontes revocaturus simul spem Actoris suscitandi et in lucem reponendi persequerer, cuius ampliorem librum in epitomen coactum esse lemma prae-monet. Ad exitum perveni mirabilem: nimirum novitate auctoris, non gnomarum motus eo delatus sum, ut grata conclusionis summa scriptorem haud incognitum attingat.

Graece enim reddita est Vincentii Bellovacensis particula ex 'Speculo maiore' adsumpta, quod quidem opus en-

¹⁾ Cf. 'Appendix Vaticana' ('Rozprawy Wydziału filologicznego Akademii Umiejętności' vol. XX — Cracoviae 1893 — p. 171—218), ubi duo gnomologia (f. 215^v—225^v et f. 228^v—232^v) edidi, quibus nostra sylloge circumsaepa est. Quae ad 'Gnomologium Vaticanum' n. 326 et 407 ('Wiener Studien' vol. X — 1888 — p. 258 et XI — 1889 — p. 64) protuli excerpta, nunc inter 'nova Stobaei fragmenta' extant ab Eltero (Rhein. Mus. vol. XLVII — 1892 — p. 130 sqq.) ex capite eruta, quod falso inscribitur: Ἀλεξάνδρου ἐπιτομὴ τῶν Πλάτωνος δογματικῶν (f. 209^v—210^v), unde hoc auctarium 30 Elteri eclogis accedat: n. 11 θύε, 15 lemm. Περιπέσεις pro Περιπέσεις, n. 20 κρηφύμων τε καὶ, non κρηφύμων καὶ, 27 ἐπιπέσειον, — praeterea: ἀνεκφώνητον tantummodo n. 13 εὐγγη et 28 ἀδτη subscriptum, reliquis locis neglectum esse moneo cf. Append. Vatic. p. 171. — Ad collectanea ἐκ τῶν τοῦ Λαερτίου (f. 211^r—215^v) pertinent particulae ad Gnomol. Vat. n. 179. 183 (adnot. crit.: 'Wien. Stud.' vol. X p. 41 et 42 sq.) et Append. Vat. p. 171 not. laudatae, electa, quibus titulus est: ἐκ τῶν Κλειτάρχου πραγματικῶν χειρῶν συναγωγῆ (f. 232^v sq.) in rem suam convertit Elter, Gnomica I (Sexti Pythagorici, Clitarchi, Euagrii Pontici sententiae, L. 1892) p. XL—XLIII, ubi haec lectionis varietas adiungi potest: n. 15 ἀφαιρήσεται | ἀφαιρήσεται || 68 οὐκ ἔστιν εὐσεβέστερον ἀνάλωμα τοῦ εἰς γονεῖς | οὐκ ἔστιν ἡδὺ
ἀσεβέστερον ἀνάλωμα τοῦ εἰς τὸ (= τὸ ἡδὺ. Elteri contextum firmat Sextus n. 489 p. XXXIII) | 72 αἰδομένην | αἰδομένης || 83 περισεύει |
οἰ

περισεύει (sic) || 84 ἐπὶ | ἐπὶ || 116 μηδὲ | μηδέ.

cyclion doctrinarum omnium disciplinam²⁾ praestat per quattuor specula minora: naturale (n.), doctrinale (d.), historische (h.), morale (m.)³⁾ diffusam. Delibavit autem interpres non totam materiae farraginem, sed ea est libelli anthologici compositio, ut tantummodo speculi doctrinalis pars 'de scientia morali', quae libro quarto et quinto continetur, in censum veniat. Quae ratio hac tabella illustratur:⁴⁾

Liber IV:

- Cap. XI (quod virtus sit voluntaria tantum et non coacta, dicta philosophorum) = n. 1;
 XII (de eodem dicta poetarum) = n. 2;
 XIV (quod virtus libera sit et regina, vitium servile secundum philosophos) = n. 3;
 XIX (de prudentia et discretione secundum philosophos) = n. 4 et 5;
 XXI (de memoria) = n. 6;
 XXIV (de prudenti rerum usu) = n. 7;
 XXVI (de consilio et deliberatione) = n. 8;
 XXVIII (de cautela et circumspectione secundum poetas) = n. 10. 9. 11;
 XXXVIII (de humilitate) = n. 12;
 XL (de obedientia) = n. 13;
 XLII (de amore patriae) = n. 14;
 XLIII (de humanitate vel mansuetudine) = n. 15;
 XLIV (de concordia et pace secundum philosophos) = n. 16 et 17;
 XLVI (de liberalitate secundum philosophos) = n. 18;
 LI (de non protrahendo vel negando beneficio) = n. 19 et 20;

²⁾ Cf. Bourgeat, *Études sur Vincent de Beauvais, théologien, philosophe, encyclopédiste, ou specimen des études théologiques, philosophiques et scientifiques au moyen âge* (Paris. 1856), Lilienkron, *über den Inhalt der allgemeinen Bildung in der Zeit der Scholastik* (Monach. 1876), Giambelli, di Vincenzo Bellocavense (*Rendiconti delle Sedute della R. Accademia dei Lincei* vol. II 1 p. 562—572 et II 2 p. 103—108; 169—183: Romae 1886), Daunou, *Histoire littéraire de la France*, vol. XVIII (Paris. 1895) p. 449—519.

³⁾ Hoc speculum adulterinum esse evincit Daunou p. 476 sqq. cf. etiam Giambelli II 2 p. 177 sq.

⁴⁾ Ad manus est editio anni 1624: 'Bibliotheca mundi seu Speculi maioris Vincentii Burgundi praesulis Bellocavensis, ordinis praedicatorum, theologi ac doctoris eximii, tomus secundus — opera et studio Theologorum Benedictinorum Collegii Vedastini in alma Academia Duacensi'.

- LII (de non repetendo vel impropere bene-
ficio) = n. 21 et 22;
LIII (de gratia beneficiis repetenda) = n. 23.
24. 25. 26;
LIV (de ingratitude vitanda) = n. 27;
LX (de veritate) = n. 28;
LXII (de lege secundum poetas) = n. 29;
LXIII (de aequitate iudicii secundum phi-
losophos) = n. 30;
LXIV (de eodem secundum poetas) = n. 31;
LXV (de intercessionibus et advocacioni-
bus) = n. 32;
LXVI (de severitate) = n. 33;
LXVIII (de indulgentia) = n. 34. 35. 36;
LXIX (de zelo et correptione secundum phi-
losophos) = n. 37;
LXXIV (de pusillanimitate et vana formi-
dine abiicienda) = n. 38;
LXXVII (de militia secundum philosophos)
= n. 39;
LXXVIII (de eodem secundum poetas) = n.
40 et 41;
LXXXII (de causis patiendi et tolerandi se-
cundum poetas) = n. 42;
LXXXIII (de tolerantia secundum philo-
sophos) = n. 43 et 44;
LXXXVII (de vitanda instabilitate loci) =
n. 45;
LXXXVIII (de securitate mentis et requie)
= n. 46;
XCI (de verecundia) = n. 47;
XCII (de taciturnitate) = n. 48 et 49;
XCIV (de maturitate) = n. 50;
XCVI (de sobrietate secundum philosophos)
= n. 51;
XCVIII (de pudicitia) = n. 52;
XCIX (de castitate) = n. 53;
C (de virginitate) = n. 54;
CIII (de sufficientia sive paupertate volun-
taria secundum philosophos) = n. 55;
CV (de eodem secundum poetas) = n. 56;
CVI (de fugiendis vitiis) = n. 57;
CIX (de amore) = n. 58 et 59;
CXIII (de timore) = n. 60;
CXV (de credulitate secundum philoso-
phos) = n. 61;

- CXVIII (de stultitia) = n. 62 et 63;
 CXX (de naturalibus desideriis secundum
 poetas) = n. 64;
 CXXI (de amore sui) = n. 65 et 66;
 CXXII (de superbia) = n. 67;
 CXXVIII (de inani gloria) = n. 68 et 69;
 CXXX (de invidia secundum philosophos) =
 n. 70;
 CXXXIII (de iracundia secundum philoso-
 phos) = n. 71;
 CXXXV (de odio et discordia) = n. 72;
 CXXXIX (de luctu pro rerum vel amicorum
 amissione) = n. 73;
 CXLVII (de cupiditate secundum poetas) =
 n. 74;
 CLV (de vitio gulae secundum philosophos)
 n. 75;
 CLX (de luxuria secundum philosophos) =
 n. 76 et 77;
 CLXII (de adulterio et sodomia) = n. 78;
 CLXIII (de fomentis luxuriae) = n. 79;
 CLXXI (de contentione) = n. 80;
 CLXXV (de iactantia) = n. 81.

Liber V:

- Cap. I (de bonis moribus principum et ma-
 gnatum) = n. 82;
 VII (de lateralibus principum et magnatum)
 = n. 83. 84. 85;
 X (de moribus foeminarum) = n. 86;
 XII (de moribus puerorum) = n. 87;
 XXVII (de regimine corporis) = n. 89;
 XXXIII (de moderamine vitae quorundam
 antiquorum) = n. 90;
 XLIII (de consuetudine et usu) = n. 91;
 XLVII (de eligendo doctore) = n. 92 et 93;
 XLVIII (de puerorum instructione) = n. 94;
 LVII (de peritia vel industria scribendi) =
 n. 96 et 97;
 LXXVII (de divitiis contemnendis) = n. 98
 et 99;
 LXXXII (de amicitia) = n. 100;
 XCH (de perniciosis ac fictis amicis) = n.
 101 et 102;
 C (de invenili aetate) = n. 103.

Quodsi universi operis structuram reputamus, quae quidem haud raro singula testimonia in variis eiusdem 'Speculi' sectionibus iterare cogat, non est quod miremur, nostri quoque florilegii particulas a Vincentio saepius proferri atque etiam in duobus Speculi doctrinalis libris (IV et V) repeti, quibus praecepta de scientia morali contineantur cf.

Liber IV:

Cap. XV (quod virtus libera sit et regina, vitium servile secundum poetas) = n. 56;

XXVI = n. 50;

XL = n. 29;

L (quod beneficium debet esse gratuitum) = n. 21;

LXXIII (de magnificentia et confidentia secundum poetas) = n. 41;

CVI = n. 2;

CIX = n. 57;

CXIII = n. 59 (nisi potius hinc sententia fluxit, IV 109 iterationem praestat);

CXVIII = n. 2;

CXXI = n. 57. 58. 63;

CXXIII = (de temeritate) = n. 40;

CXLVI = (de cupiditate secundum philosophos) = n. 26;

CLXX (de garrulitate et turpiloquio) = n. 44. 48. 49;

CLXXII (de procacitate, irrisione et contumelia) = n. 44;

CLXXIV (de ostentatione) = n. 69;

CLXXVI (de vitiis oculorum) = n. 52.

Liber V:

Cap. I = n. 37;

IV (de vitiis principum secundum philosophos) = n. 37;

VIII (de moribus servorum secundum philosophos) = n. 3;

XII = n. 94;

XIII (de moribus iuvenum) = n. 47 et 103;

XIV (de moribus senum) = n. 76;

XVIII (de excusatione) = n. 57;

XIX (de vitiis virtutum speciem praetendentibus) = n. 50;

XXII (de agenda poenitentia) = n. 34;

XXIV (de bonis initiis et difficultate inci-
piendi) = n. 50;

XLIX (de curiositate studentium) = n. 63;

LVIII (de sapientia) = n. 3 et (in altera dicti
parte) 80;

LXIX (de laude secundum philosophos) =
n. 70;

LXXIII (de vanitate et incertitudine divi-
tiarum) = n. 60;

LXXVI (quod divitiae non sunt huiusmodi
bona propria) = n. 99;

LXXXVII = n. 72;

LXXXV (quid pro amico faciendum sit et
quid non) = n. 102;

XC (de initiis fortunae secundum philoso-
phos) = n. 85 (Varronis dictum);

XCIX (de corporis pulchritudine secundum
poetas) = n. 78;

CV (de multiplici miseria huius vitae se-
cundum philosophos) = n. 73;

CXIV (de contemptu mortis secundum phi-
losophos) = n. 38;

CXXVI (de falsa felicitate) = n. 9;

CXXX (de contemptu saeculi secundum poe-
tas) = n. 12.

Eodem pertinet V 101 (de senili aetate et bono
senectutis), si n. 88 in iudicii discrimen vocatur: quod
apophthegma interpret Graecus ad V 14 (de moribus
senum) in Vincentii codice aut repperisse aut supplevisse
censendus est. Ex contrario altera sententia testimonio
destituta (n. 95) meo quidem iudicio interpolationem sapit,
quae ad V 48 (de puerorum instructione) ex S.
Augustini verbis fluxerit (Confess. I 13, 20: Patr. Lat. vol.
XXXII p. 670 Migne): tenere cogebat Aeneae nes-
cio cuius errores, oblitus errorum meorum, et
plorare Didonem mortuam, quia se occidit ob
amorem.

Quae argumentatio nihil dubii relinqueret, nisi Actoris
nomen difficultatem adferret; attamen omnibus in utraque
parte calculis positus tantum abest, ut scrupulus resideat,
ut memoriae ratio clare perluceat. Nimirum Vincentius
Bellocensis hanc disserendi viam persequitur, ut non
solum longa testimoniorum serie notiones singulae explanen-
tur, verum etiam notionum natura definitionibus sive argu-
mentis evolvatur, quae quidem ipsius auctoris nomen ferant
cf. Specul. Natur. prolog. cap. III (vol. I p. 3 C): = in-

terdum etiam ea, quae ipse vel a maioribus meis, scilicet modernis doctoribus, didici vel in quorundam scriptis notabilia repperi, nomine meo id est **auctoris** intitulavi. Hinc igitur 112 capita librorum de scientia morali lemmate: auctor exordiantur;⁵⁾ unde ultro conclusio se offert, Graeculi semidocti imprudentia factum esse, ut nomen appellativum nominis proprii partes susciperet. Neque coniecturae ambagibus opus est, quae formam Ἀκτωρος pro Ἀδκτωρος librarii inscitiae vel errato adtribuat, quoniam antiquissimae Speculi doctrinalis editiones, Norimbergensis (1486) et Veneta (1494), utpote quae semper 'actor' pro 'auctor' exhibeant, fidem faciunt, scripturam 'actor'⁶⁾ ipsi interpreti obversatam esse.

Ac nostrum de erroris ansa iudicium extra omnem dubitationis aleam ponit n. 75 κραπαλή ἀμβλύτης νόος ἐστίν, ὀξείος λόγου θραύσις, σαρκικῆς ἀκρασίας πάθους παχέος ταῖς αἰσθήσεσιν εἰσαχθέντος, ubi Vincentii definitio ex parte redditur: Sp. d. IV 155 **auctor**. Gastrimargia, id est gula, est excessus in cibo et potu. Item gula sive gastrimargia est vorax edacitas, nauseanti stomacho applaudens, naturae finibus non contenta. Item gula est solius causa corporis illecebrosus et avidus appetitus cibi et potus. Ventrīs ingluvies est immoderata ciborum concupiscentiae satisfactio. Crapula est ex deliciosorum sumptuum superfluitate cordis sopiti praegravantia. Item **hebetudo mentis est, acutae rationis obtusio, carnalis intemperantiae vitio crassis sensibus inducta.**⁷⁾

Non minus ad persuadendum apta sunt haec excerpta:

⁵⁾ IV 1. 2. 19. 21. 23. 24. 25. 26. 27. 29. 30. 31. 38. 39. 40. 42. 43. 46. 53. 56. 58. 60. 61. 66. 67. 68. 69. 71. 72. 73. 74. 77. 79. 83. 85. 86. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 98. 99. 100. 101. 104. 109. 110. 111. 112. 113. 115. 117. 118. 121. 122. 123. 124. 125. 128. 129. 130. 132. 133. 135. 136. 138. 141. 142. 143. 144. 146. 149. 151. 153. 155. 157. 159. 160. 162. 167. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177, V 7. 10. 12. 15. 19. 22. 26. 44. 45. 46. 58. 67. 71. 94. 98. 100. 117. 119. — In mediis vel extremis eclogis incriptio comparet IV 21. 25. 29. 41. 43. 54. 62. 67. 74. 75. 78. 98. 103. 113. 114. 138. 141. 142. 162. 170. 172. 175. 177, V 3. 4. 9. 24. 27. 29. 42. 43. 44 (bis). 49. 52. 53. 55. 58. 60. 63. 64. 66. 68. 70. 71. 72. 74. 75. 76. 77. 81. 88. 95. 98. 100. 102. 103. 112. 113. 118. 119. 125. 126. 127. 130. 131. 132.

⁶⁾ Cf. Ducange-Henschel, Glossar. med. et infim. Latinitatis vol. I (Paris. 1840) p. 63.

⁷⁾ Contextus Graecus falsas lectiones crasso et inducto innuit cf. Hugo de S. Victore (a quo Vincentius sua mutuatus est) de fructibus carnis et spiritus 9 (Patr. Lat. vol. CLXXVI p. 1001 D) mentis hebetatio est (scil. crapula), acutae rationis obtusio, carnalis intemperantiae <adde: vitio> crassis sensibus inducta.

n. 6) λέγεται, ὅτι ὁ μαθητὴς τῆς προτέρας ἐστὶν ὑστέρᾳ ἡμέρᾳ cf. Sp. d. IV 21 **auctor**. Itaque prudentiae partes sunt memoria, intelligentia, providentia, consilium, cautela, circumspectio. Memoria est ad mentis intuitum imaginaria quaedam repraesentatio praeteritorum. Item memoria est virtus, per quam animus retractat praeterita, ut ex eis metiatur futura. Unde in proverbii sapientum^{s)} **legitur, quod discipulus prioris est posterior dies.**

n. 52) Τερκούλιος διηγείται τὸν φιλόσοφον Δημόκριτον ἐκτυφλῶσαι ἑαυτὸν, διότι ἐμβλέψαι γυναῖξιν ἀνευ ἐπιθυμίας οὐκ ἔδυνατο cf. Sp. d. IV 98 **auctor**. **Tertullianus quoque refert⁹⁾ Democritum philosophum excaecasse seipsum, eo quod mulieres aspicere sine concupiscentia non valebat.**

n. 85) Οἱ φίλοι τῶν πλουσίων καὶ τῶν δυνατῶν εἰσι φίλοι καὶ τύχης καὶ προσώπου· ὄθεν καὶ Βάρρων ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν 'οἱ φίλοι' φησὶ 'τῶν πλουσίων ἄχυρά εἰσι πρὸς σίτον' cf. Sp. d. V 7 **auctor**. De hac iterum materia require copiosius infra in capite de falsis amicis. Nam **divitum et**

^{s)} Hoc lemme Publilii Syri sententiae significantur cf. Woelflinus Philol. vol. XXII (1865) p. 452 et ad Publil. Syr. p. 22. 41. De verbis legitur quod cf. Sp. d. IV 121 in proverbii quoque sapientum (= n. 58 infra) **legitur quod amare et sapere vix a Deo conceditur; adde IV 75 auctor. Legitur quod Cato dicebat militibus suis: 'cogitate cum animis vestris, si quid per laborem recte feceritis, labor iste recedit a vobis cito, beneficium a vobis, dum vivitis, non recedet: sed si qua per voluptatem nequiter feceritis, voluptas cito abibit, nequiter factum apud vos semper manebit', ubi Vincentii fons (cf. insuper Sp. h. V 107) est Gellius N. A. XVI l. 3 sq. (Cato Orat. V fr. 1 p. 38 sq. Jordan), et V 132 (= Sp. h. III 78) **auctor. Legitur, quod Therobrotus (Theobrotus Ambraciensis Sp. h.), cum legisset librum Platonis de immortalitate animae, e muro se praecipitem dedit prae desiderio melioris vitae (vitae melioris Sp. h.), quo loco manifesto Augustinus de civ. Dei I 22 (Patr. Lat. vol. XLI p. 36) respicitur: ille potius Cleombrotus (Theobrotus in plurimis libris mss. extat cf. v. l. ad Ciceron. Tusc. I 34, 84) in hac animi magnitudine reperitur, quem ferunt lecto Platonis libro, ubi de immortalitate animae disputavit, se praecipitem dedisse de muro, atque ita ex hac vita migrasse ad eam, quam credidit esse meliorem.****

⁹⁾ Scil. Apolog. 46 (Patr. Lat. vol. I p. 576 A) Democritus excaecando semetipsum, quod mulieres sine concupiscentia aspicere non posset, (profitetur) cf. etiam Sp. d. IV 176 et Sp. h. III 32 Tertullianus (autem adiungit Sp. h.) dicit, quod ideo excaecavit seipsum, quia mulieres sine concupiscentia aspicere non poterat. — Nomen Τερκούλιος interpres procul dubio e compendio male intellecto effinxit, quapropter codicis lectionem intactam reliqui.

potentum amici sunt amici fortunae, non personae. Unde Varro in sententiis¹⁰⁾ 'amici' inquit 'divitum paleae sunt circa grana'.

N. 52 et 85 hoc praeterea nomine insignes sunt, quod diserte Tertullianum et Varronem memorant. Quae ratio in quinque Graecorum gnomis recurrit, ubi Pisistratus (15) et Socrates (43. 45), Pythagorei (49) et Stoici (90) proferruntur. Quodsi quaestionem de Vincentii fonte primario ponimus, semper scriptor Latinus in censum venit, neque alios fontes noster septem locis adisse putandus est, qui nomine dissimulato Graecorum fragmenta prodant: n. 3 (Stoici), 8 et 51 (Socrates), 53 (Sextus), 71 (Epicurus), 82

¹⁰⁾ = n. 20 p. 266 Riese; Varronis dictum recurrit Sp. d. V 90 et h. VI 59. Praeterea Vincentii contextus in versione Graeca mendum και τήης και προσώπου pro τήης, (και) οὐ προσώπου arguit, quod aut interpreti aut librario imputandum cf. Menander fr. 692 Kock (ex Herwerdeni emendatione Mnemos. N. S. vol. VI — 1878 — p. 79) ὁ γὰρ τὸν εὐνοχοῦντα κολακεῖων φίλον | και τοῦ φίλος πέφυκεν, οὐ χι τοῦ φίλου. Monost. 627 πολλοὶ τραπέζων, οὐ φίλων εἰσὶν φίλοι, 708 πολλοὶ τραπέζης. οὐκ ἀληθείας φίλοι, Gnomol. Byzant. 161 p. 192 Wachsmuth (Studien zu den griech. Florilegien, Berol. 1882) οἱ γὰρ πλείστοι: τῶν γρηματέων, οὐ τῶν ἐχόντων εἰσὶ φίλοι, Cornelius Nepos Attic. IX 5 maximum existimans — quae-stum aperire, se non fortunae, sed hominibus esse amicum. poeta incertus apud Ps.-Augustinum (Aelredum Rhievallensem) de amicitia 8 (Patr. Lat. vol. XL p. 854) non est personae, sed prosperitatis amicus, | quem fortuna tenet dulcis, acerbam fugat. Dictionis color simillimus est apud Alexidem fr. 70, 1 sqq. (Kock) ὡς ὅστις ἀδελφῆς τῆς ἀμύτης τῶν σωμάτων | ἐρᾷ, τὸν δ' ἄλλον οὐδὲ γνώσκει λόγον. | τῆς ἡδονῆς ἔστι, οὐ χι: τῶν φίλων φίλος, ad rem magis facit Publilii Syri versus 670 plures amicos mensa quam mens concipit (l. conficit vel comparat cf. Auson. sept. sap. 2. 6), cui Catonis Censorii sententiam (apud Plutarch. Vit. Cat. XXV 4) τὴν δὲ τράπεζαν ἐν τοῖς μάλιστα φιλοποιοῦν ἤγειτο adsimulavit Ribbeckins Scaen.² vol. II p. 362 (et p. XCVII) cf. potius Theognis 115 sq. (cl. 643 sq.) πολλοὶ τοι πόσιος και βρώσιος εἰσὶν ἑταῖροι. | ἐν δὲ σπονδαίῳ πρήγματι παυρότεροι. Ps.-Phocylides 92 sqq. πολλοὶ γὰρ πόσιος και βρώσιος εἰσὶν ἑταῖροι. | καιρὸν θωπεύοντες, ἐπὴν κορσεσθῆαι ἔχουσιν. | ἀγ-θόμενοι δ' ὀλέγοις. Sirach VI 10 (cl. 8) και ἔστι φίλος κοινωνὸς τραπέζων και οὐ μὴ παραμεινῆ ἐν ἡμέρα θλίψεώς σου. Hinc τράπεζα appellatur εφίλας φίλιος a Timocle fr. 13, 2 sq., adulator τραπεζῆς φίλος audit apud Pol- lucem Onon. VI 123 (qui Menandrum videtur ante oculos habuisse cf. Mon. 627. 708, tum sylloge Meyeri d. Urbinatische Sammlung von Spruchversen des Menander, Euripides und Anderer II 22 πολλοὶ τραπέζης εἰσὶν. οὐ φίλων φίλοι: = Abhandlungen d. philos. — philol. Cl. d. bayr. Akad. vol. XV — 1879 — p. 445), Plutarchus praec. ger. reipubl. 20 p. 816 A iubet φιλεῖν ἀπαντας, ὡς οὐ διὰ τραπεζῆς ἢ κώθωνος οὐδὲ ἐφ' ἐστίας, ἀλλὰ κοινῆ και δημοσίᾳ φίλους γεγυῶτας (unde poetae Comici versus οὐ διὰ τραπεζῆς, οὐδ' ἐφ' ἐστίας φίλους vix recte procutit Kockius vol. III p. 495 fr. 463), hinc denique manavit prover- bium ζεῖ γύτρο, ζεῖ φίλια (cf. ad Paroemiogr. Gr. vol. I p. 87 et II p. 31), quod respexit Petronius 38 scito autem: sociorum olla male fervet, et ubi semel res inclinata est, amici de medio.

(Pericles), 101 (Theophrastus). Cui normae una Secundi gnoma (n. 100) primo obtutu videtur repugnare, attamen argumentis ad obrussam exactis iudicii summa sub eandem rationem cadat necesse est, siquidem fabula de taciturno philosopho media aetate in vulgus pervagata non solum in Oriente, sed etiam in Occidente¹¹⁾ studiose lectitabatur, cuius rei testimonium ipse Vincentius praestat, quippe qui totius narrationis contextum Latinum servavit Sp. h. X 70 sq.

Verum haec hactenus! Principali igitur quaestione, quae Ps.-Actoris florilegio movetur, profligata restat, ut exemplum Graecum (I) prodeat, adnotatione illustratum (II), quae archetypon Latinum resuscitet simulque Vincentii (Vinc.) varietatem respiciat, ut qui a lectione vulgata haud semel deciderit.

I.

1) Οὐδέν ἐστιν εὐκόλον πρᾶγμα, ὥστε μὴ δύσκολον εἶναι, ἐὰν ἄκων τοῦτο ποιῆς.

2) Ἐμίσησαν ἀμαρτάνειν οἱ ἀγαθοὶ τῷ τῆς ἀρετῆς ἔρωτι, ἐμίσησαν ἀμαρτάνειν οἱ πονηροὶ τῷ φόβῳ τῆς τιμωρίας.

3) Ἄπας σοφὸς ἐλεύθερος, ἅπας μωρὸς δὲ δούλος.

4) Φρονίμου ἴδιόν ἐστιν βασανίζειν βουλάς καὶ μὴ ταχέως εὐκόλῳ πίστει πρὸς τὰ ψευδῆ ὀλισθαίνειν.

Adnotatio critica: 3) inc. f. 226r.

4) non sine lectionis varietate recurrit n. 61.

¹¹⁾ Cf. a) Revillout, Vie et sentences de Secundus, d'après divers manuscrits orientaux (Extrait des comptes rendus des séances de l'Académie des inscriptions et belles-lettres pendant l'année 1872), Bachmann, das Leben und die Sentenzen (~~s. oben~~) des Philosophen Secundus des Schweigsamen, nach dem Aethiopischen und Arabischen (Halis Sax. 1887), Secundi philosophi taciturni vita ac sententiae secundum codicem Aethiopicum Berolinensem (ib. 1887), die Philosophie des Neopythagoreers Secundus. Linguistisch-philosophische Studie (ib. 1888), Cassel, Mischle Sindbad (Berol. 1888), Dashián, das Leben und die Sentenzen des Philosophen Secundus des Schweigsamen in altarmenischer Uebersetzung (Vindob. 1895); — b) Orelli, Opuscula Graecorum veterum sententiosa et moralia vol. I. (L. 1819) p. 208—239 et 565—572 (unde sua hausit Mullachius, Fragmenta philos. Gr. vol. I.—Paris. 1860 — p. 512 sqq.), Reicke Philolog. vol. XVII (1862) p. 150 sqq., SchepPs ibid. vol. XXXVII (1877) p. 562 sqq., Knust, Mittheilungen aus dem Escorial (Tubingae 1879 = Bibliothek des litterarischen Vereins in Stuttgart vol. CXLI) p. 498—506 et 602—612 et in Commentario ad Gualterum Burlaeum, de vita et moribus philosophorum cap. CXXII p. 372 sqq. (Bibliothek etc. vol. CLXXVII, Tubing. 1886), Bachmann Philol. vol. XLVI (1888) p. 385 sqq.

5) Τοῦτό ἐστι τὸ φρονεῖν τὸ μόνον τὸ πρὸ τῶν ποδῶν βλέπειν, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα προορᾶν.

6) Λέγεται, ὅτι ὁ μαθητὴς τῆς προτέρας ἐστὶν ὑστέρα ἡμέρα.

7) Οὐδὲν ὠφελεῖ, ὅπερ καὶ βλάπτειν οὐ δύναται τὸ αὐτό.

8) Ἀνατέλλοντος ἡλίου βουλή, δύνοντος συμπόσιον μελετάσθω.

9) Ὅταν γένη εὐτυχής, τοῖς ἐναντίοις πρόσεχε.

10) Ὅς ἄλλοις προσέχει, ἑαυτῷ οὐ προσέχει.

11) Πλείον ἐστι φυλάξαι τὰ ὄντα ἢ πυρίσασθαι τι νέον.

12) Ἐξουθενεῖ τὸν κόσμον, ἐξουθενεῖ μηδένα, ἐξουθενεῖ ἑαυτὸν ἀεὶ. <ἐξουθενεῖ τὸ ἐξουθενεῖσθαι>· ἐν τοῖς τέσσαρσι τούτοις τὰ ἀγαθὰ εἰσιν.

13) Ψυχὴ λυπουμένη οὐχ ἔπεται τῇ τοῦ προστάττοντος διαγνώσει, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἐξανύει θέλημα.

14) Ἡδὺ καὶ εὐπρεπές ἐστι τὸ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖν.

15) Πεισίστρατος, ὁ τῶν Ἀθηναίων τύραννος, ὅτε μείραξ τις ἔρωτι τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἐξαφθεις παρθένου, ἐν δημοσίῳ γεγονότος συναντήματος, ταύτην ἐφίλησεν, ὑτρουούσης τῆς συζύγου, ἵνα ἀπ' αὐτοῦ κεφαλικὴν κόλασιν λάβῃ, ἀπεκρίνατο· εἰ τοὺς ἀγαπῶντας ἡμᾶς ἀναιροῦμεν, τί ἂν ἐκεῖνοις ποιήσωμεν, οἷς μισοῦμεθα;

16) Εἰρήνην ἔχε μετὰ τῶν ἀνθρώπων, μετὰ τῶν παιθῶν πόλεμον.

17) Οἱ σοφοὶ ἄνδρες μείζονα μετὰ τῶν παιθῶν ἢ μετὰ τῶν ἐχθρῶν τὸν πόλεμον ἔσχον.

18) Ὅταν κατέχῃς τι, ὑπὸ ῥυπαρὸν ὄνομα κεῖται· ἧρουν οἰκός ἐστι, δοῦλός ἐστιν, ἀλλ' ἔδωκας· εὐεργέτημά ἐστιν.

19) Τοῦ παρακαλοῦντος ἀτρεμῆ συνιστάσθωσαν τὰ ῥήματα· ὁ γὰρ δειλῶς παρακαλῶν διδάσκει τὸ ἀπαρνήσασθαι.

20) Τῆν εὐγένειαν βλάπτει, ὡς ἀνάξιον παρακαλεῖ εὐεργέτημα.

5) ποδῶν] πολλῶν S.

6) ἐστὶν] ἔστιν S.

8) = n. 51, ubi parva scripturae discrepantia comparet.

11) πλείον ἐστι] πλείον ἔστι S.

12) ἐξουθενεῖ τὸ ἐξουθενεῖσθαι supplevi.

15) ex codice (Leidensi) promit Wytttenbachius ad Plutarchi Moral. p. 189 C (vol. VI 2 p. 1101 ed. Oxon.): ὅτε] ὅτι Leid. || μείραξ] μείραξ Leid. (etiam S cf. n. 76) || παρθένου] παρθένον Leid. || συζύγου] σύζυγος Leid. (cf. n. 36 infra) || ἀπ' αὐτοῦ] ἐπ' αὐτῷ Leid. || ποιήσωμεν] ποιήσωμεν Leid.; particulam ἂν, quae quidem in proba Graecitate molestata sit (cf. Stallbaumius ad Platon. Leg. II p. 655 C), eicere non audeo, attamen ad contextum Latinum magis τί [ἂν] ἐκεῖνοις ποιήσωμεν quadrat cf. insuper Ps.-Plutarchus Reg. et imper. apophth. (Mor.) p. 189 C (Pisistrat. 3, quod dictum Plutarchus de cohib. ira 9 p. 457 F respicit), ἐπεὶ δὲ Θρασύβουλος ἐρῶν αὐτοῦ τῆς θυγατρὸς ἐφίλησεν ἀπαντήσας, παροξυνόμενος ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ τῆς γυναικός, ἂν τοὺς φιλοῦντας εἶπε, μισῶμεν, τί ποιήσωμεν τοὺς μισοῦντας; || Eundem librum ad n. 34 et 37 memoratum habes, nec dubito, quin significetur bibliothecae Leidensis codex Vossianus Gr. in Quart. 18 (s. XV), qui codicis S alterum exemplum videtur praestare cf. Elter Rhein. Mus. vol. XLVII p. 629 sq.

- 21) Σιγάτω ὁ τὴν εὐεργεσίαν διδούς, διηγείσθω ὁ λαβών.
 22) Ὁ διδούς εὐεργεσίαν τὸν Θεὸν μιμνῆται, ὁ ἐπαναζητῶν σοφιστής ἐστιν.
 23) Ὅς τὸ δῶρον ὠφέλιμος ἀποδιδόναι ἐπιθυμεῖ, ἄκων ὠφείλει, καὶ ὁ ἄκων ὠφελίων ἀχάριστός ἐστιν.
 24) Ἀχάριστός ἐστιν, ὅς εὐεργεσίαν ἀποδίδωσιν ἄνευ τόκου.
 25) Πολλάκις τὸ διδόμενον ἀμυδρόν ἐστιν, τὸ ἀκολουθοῦν ἐκ τούτου μέγα.
 26) Χρημάτων ἐν τόπῳ καταφρονεῖν μέγιστον ἐνίστε κέρδους.
 27) Τί ἡμῖν ποιεῖ λήθηγ τῶν ληφθέντων; ἐπιθυμία τῶν ληφθησομένων.
 28) Οὐδέν ἐστι παιδὸς μάρτυρος βεβαιότερον, ἢ καὶ πρὸς τούτους τοὺς χρόνους ἐφθασεν, ἵνα νοῆ, καὶ οὐ πρὸς τούτους, οἷς ἂν ἐπιπλάττηται.
 29) Ὁ ἐπεικῶς ὑποταττόμενος φαίνεται ὅτι ἄλλω προστάξει ἄξιός ἐστιν.
 30) Φυσικόν ἐστιν, ἴν' οἱ κριταί, οὐ χαριέστερον ἀκούουσιν, εὐχερέστερον μᾶλλον πιστεύουσιν.
 31) Θεῶν πλησίον ἐκεῖνός ἐστιν, ὃν λόγος, οὐ θυμὸς κινεῖ, ὅς τὰ ἔργα ἀναρτᾷ συμβουλή ἐν τῷ τιμωρεῖν δύνασθαι.
 32) Ὑπὲρ ἀρίστων ἀνδρῶν ὅστις ἂν μεσολαβήσῃ, οὐ μᾶλλον τῇ τούτων φαίνεται βοηθεῖν ὠφελείᾳ παρὸ τὴν ἴδιαν ἐπαινεῖν.
 33) Ὁ κριτής κατακρίνεται, ὅτε ὁ ὑπεύθυνος ἀπολύεται.
 34) Ἐτέρῳ αἰεὶ συγγίνωσκε σύ, σεαυτῷ μηδ' αὐτῶς.
 35) Τόσον τὸ πᾶσι συγγνωμονεῖν ὠμότης ἐστίν, ὅσον οὐδενί.
 36) Εἰ φρονεῖς, συγγίνωσκε τῇ συζύγῳ μηδὲ ἀνστηροῦ θρασυοῦς ἀποδέχου ἀνδρός.
 37) Ὁ μὴ κωλύων τὸ ἁμάρτημα, εἰ δύναται, προστάττει.
 38) Μωρόν ἐστὶ φοβεῖσθαι, ὅπερ ἀποδράσαι οὐ δύνασαι.
 39) Αὐτὴν τὴν νίκηγ νενικηκέσαι φαίνεται, ὅς ἐκείνων τῶν εὐπορηθέντων τοῖς ἡττημένοις παρεχώρησεν.
 40) Εἰς τοὺς τολμητὰς οὐκ ἐστὶν ἡ τόλμα ἀμέριμος.
 41) Τοῖς τολμηταῖς καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸς βοηθεῖ.
 42) Σεμνή ἀσχημοσύνη ἐστὶν ἀποθανεῖν ὑπὲρ καλῆς αἰτίας.

21) διδούς] l. δοός. Forma διδοός videtur ex n. 22 inrepsisse.

22) ἐπαναζητεῖν in Lexicis desideratur.

23) ἀχάριστος ἐστὶν S.

27) ληφθέντων] ληφέντων S.

28) cum varietate lectionis redit n. 87 || ἵνα inc. f. 226^v.

31) ἐκεῖνος ἐστὶν S.

34) ex libro manuscripto (Leidensi) profert Wyttenbachius ad Plutarchi Mor. p. 198 E (p. 1121 Oxon.): σοί, σεαυτῷ] σοί δ' αὐτῷ Leid. rectius.

36) φρονεῖς] φρονεῖν S || μηδὲ S.

37) ex Leid. habet Wyttenbachius ad Plutarchi Mor. p. 198 E (p. 1121 Oxon.): προστάττει] προστάττει Leid.

39) εὐδ' πορηθέντων S.

43) Ἐλεγεγν ὁ Σωκράτης· οἷος τις ἐθέλει, ὕβριν ποιησάτω σοι καὶ ἀδικίαν· οὐδὲν ἂν πάθῃς, ἂν μόνον μετὰ σοῦ ἢ ἢ ἀρετῇ.

44) Φλυάρῳ φόγος ἐστὶν <μῆ> ἀποκρίνασθαι.

45) Σωκράτης ἐρωτήσαντός τινος, ἵνα τί ἢ ἐναλλαγὴ τῶν τόπων οὐδὲν ἐκείνον ὠφέλησεν εἰς ἀποβολὴν τῶν παθῶν, ἔφη· τί θαυμάζεις; οὐδὲν σε αἰ ἀποδημίαι ὠφέλησαι δύνανται, ἐπεὶ πανταχοῦ σεαυτὸν περιφέρεις?

46) Πτωχὸς γενήσομαι, μετὰ πολλῶν ἔσομαι· ἐξόριστος γενήσομαι, γεννητόν με ἐκείσε ὑπολήψομαι· δεσμευθήσομαι· τί γάρ; νῦν λέλυμαι; εἰς τοῦτο καὶ γὰρ με ἢ φύσις βαρεῖ σώματος ἄχθει συνέσφιγγεν· θανοῦμαι, νοσεῖν παύσω δυνατόν δεσμευθήγαι, δυνατόν θανεῖν.

47) Αἰδῶς ἐν μείρακι σημεῖον ἀγαθόν.

48) Σιγᾶν εἰ θέλεις, πρῶτος σίγησον.

49) Τῶν Πυθαγορικῶν παιδεία ἐστὶ σιγᾶν εἰς τριετίαν καὶ μετὰ ταῦτα πεπαιδευμένως λαλεῖν.

50) Πρὸ τοῦ ἀρξέσθαι συμβουλεύσου καὶ μετὰ τὸ συμβουλεύσασθαι πεπείρασσο τὸ ἔργον ποιεῖν.

51) Ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου συμβουλή, δύνοντος συμπόσιον μελετάσθω.

52) Τερκούλιος διηγείται τὸν φιλόσοφον Δημόκριτον ἐκτυφλῶσαι ἑαυτὸν, διότι ἐμβλέψαι γυναιξὶν ἄνευ ἐπιθυμίας οὐκ ἠδύνατο.

53) Μοιχὸς ἐστὶ καὶ ὁ τῆς ἰδίας γυναικὸς ἐραστής.

54) Οὐδεμία ἐπανακτητέα τέχνη φθαρεῖσα ἢ αἰδῶς ἐστίν.

55) Πλούσιον ποιεῖ τινα οὐ τὸ [μῆ] πολλὰ κεκτήσθαι, ἀλλὰ τὸ ὀλίγων ἐπιθυμεῖν.

56) Ἐλευθέριος ἐστὶν οὗτος, ὃς πάθῃσιν οὐ δουλεύει· εὐπορὸς ἐστίν, ᾧ ἱκανόν ἐστὶν ὃ ἔξει· πτωχὸς ὁ πλείονος ἐπιθυμῶν.

57) Ἴω ὁπόσον τυφλὸν ἔνεστι τοῖς πάθῃσιν ὁ ἔριος.

58) Τὸ ἐρᾶν καὶ φρονεῖν μόλις ἐκ Θεοῦ παραχωρεῖται.

59) Πρᾶγμα ἐστὶν ἐμμέριμον καὶ πλήρες φόβου ὁ ἔριος.

60) Ἐνύπνια ἀπότομα ψευδῆ βλέπουσιν νυκτὶ αἰ δειλαὶ ψυχαί.

44) μῆ adieci.

45) ἐρωτήσαντος τινός. S.

48) πρῶτος] codicis compendium potius ad πρῶτον ducit.

51) cf. ad n. 8, ubi longe praestat vox βουλή (pro συμβουλή), quae quidem saepius cum noctis notione copuletur cf. Et. Magn. p. 399, 51 καὶ ὁ γρησμός· νύξ καὶ βουλή, Olbius apud Plutarch. Vit. Themistocl. XXVI 2 p. 124 E νυκτὶ φωνή, νυκτὶ βουλήν, νυκτὶ τὴν νίκην διδοῦ (quem versum respicere videtur Herodotus VII 12, 1 νυκτὶ δὲ βουλήν διδοῦς), Menander Monost. 150 ἐν νυκτὶ βουλή (cf. ad Paroemiogr. Gr. vol. I p. 82 et II p. 25) ταῖς σοφοῖσι γίνεται et fr. 733 (cum Kockii nota vol. III p. 208) ἐν νυκτὶ βουλάς, ὑπερ ἅπασι γίνεται, | διδοῦς ἐμαντῶ.

52) Τερκούλιος] cf. not. 9 supra || ἐμβλέψαι] ἐμβλέψας S.

55) πλούσιον inc. f. 227^r || μῆ expunxi.

56) ἐλευθέριος (pro ἐλευθερος? ἐστίν S || εὐπορος ἐστίν S.

59) πρᾶγμα ἐστίν S.

61) Φρονίμου ἰδίον ἐστὶ τὸ δοκιμάζειν βουλὰς καὶ μὴ ταχέως εὐχερεῖ πίστει πρὸς ψευδῆ ὀλισθαίνειν.

62) Ἔνεστι τῷ γήργα ἀστασία καὶ στρεβλότης, ὅτι πάντες, ἵνα τούτου ἐπιτύχωσιν, εὐχονται, καὶ ὅταν τούτου τύχωσι, κατηγοροῦσιν.

63) Μωρίας ἰδίον ἐστὶν ἀλλότρια πάθη βλέπειν, τῶν δὲ ἰδίων ἐπιλανθάνεσθαι.

64) Φεύγοντος πολλοὶ ἐπιθυμοῦσι, μισοῦσι τὸ ἀνθιστάμενον.

65) Ἄνδρὸς ἀμαθοῦς οὐδὲν ἀδικώτερον, ὅς οὐδὲν ὀρθὸν οἶεται, εἰ μὴ ὁ αὐτὸς πεποιήμεν.

66) Ὁ θελομεν, καὶ χαριέντως πιστεύομεν, καὶ ὁ ἡμεῖς νοοῦμεν, καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως νοεῖν ἐλπίζομεν.

67) Πόθεν ὑπερήφανεῖται ἄνθρωπος, οὐ ἢ σύλληψις πταισμα, ἢ γέννησις ποινή, κόπος ἢ ζωή, ἀνάγκη θανεῖν· ματαία σωτηρία ἀνθρώπου, μάταιος ὁ κόπος· πάντα μάταια· ἐν τοῖς ματαίοις οὐδὲν ματαιότερον ἀνθρώπου· μετὰ τὸν ἄνθρωπον σκώληξ· μετὰ τὸν σκώληκα γίνεται κόνις, ἰατταταί· οὕτως ἐπάνεισιν εἰς κόνιν ἢ ἡμετέρα δόξα ἰδίαν.

68) Χαίρουσι τῇ φήμῃ ἀπαλὰ ὤτα.

69) Μήτε σεαυτὸν ἐπαινέσης μήτε σεαυτὸν ψέξης ποτέ· τοῦτο ποιοῦσι μωροί, ὅς δόξα σοβεῖ κενή.

70) Σκολιὸν καὶ πονηρὸν ἐστὶ μὴ θαυμάζειν ἄνθρωπον θαυμασιότητος ἕξιον.

71) Ὁργὴ ἄμετρος μανίαν γεννᾷ.

72) Ἦσυχώτατα ἐξήσαν ἂν οἱ ἄνθρωποι, εἰ δύο ῥήματα ἐκ τοῦ μέσου ἀφῆρέθησαν, τὸ ἐμὸν ἤγουν καὶ τὸ σόν.

73) Ὁ ἄνθρωπος τασάσις ἀποθνήσκει, ὁσάκις ἀποβάλλεται τοὺς ἰδίους.

74) Σίδηρον καὶ θάνατον φοβεῖσθαι ὁ τοῦ χρυσοῦ οὐκ οἶδεν ἕρωσ.

75) Κραιπάλη ἀμβλύτης νοός ἐστὶν, ὀξείος λόγου θραυσις, σαρκικῆς ἀκρασίας πάθους παχέος ταις αἰσθήσεσιν εἰσαχθέντος,

76) Μείραξ ἀκόλαστος ἀμαρτάνει, γέρων ἀκόλαστος μαίνεται.

77) Πάρεξ τῆς γυναικὸς ὀλίγα πρὸς συνουσίαν κινοῦνται ζῶα ἐγκύμονα.

78) Ἔστωσαν πόρρω ἀπ' ἡμῶν νεανίσκοι ὡς γυναῖκες κωλοπιζόμενοι.

79) Τὸ φίλημα μέρος ἐστὶ μοιχείας.

80) Μετὰ πολυλόγων μὴ θέλει ἐρίζειν λόγοις· ὁ λόγος δίδεται πᾶσιν, ἢ τῆς διανοίας σοφία ὀλίγοις.

81) Παῦσον μεγαλοῤῥημοσύνην· κλᾶ ὁ Ζεὺς πᾶν ὑπερήφανον· τὰ μεγάλα πίπτουσι, τὰ πεφουσιωμένα φοφοῦσι, τὰ οἰδαίνοντα πιέ-

61) cf. ad n. 4 || ἰδίον ἐστὶ S.

62) εὐχονται] εὐχωνται S.

63) ἰδίον ἐστὶν S.

76) μείραξ S cf. n. 15.

81) κλᾶ inc. f. 227v.

ζονται, τὸ δριμυὸν τῆς ὀφρύος ἀπίθου, μάθε προσέχειν· ἀναβαίνουσιν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς οἱ ταπεινοί, παραδίδονται ἐν ταῖς χθαμαλοῖς οἱ ὑπερήφανοι.

82) Ἡγεμόνας χρὴ μὴ μόνον χεῖρας καὶ γλῶτταν, ἀλλὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἔχειν ἐγκρατεῖς.

83) Ἐάν εἰς οἰκειότητα ἀνθρώπου πλουσίου καὶ δυνάστου φθάσῃς, ἢ τὴν ἀλήθειαν ἢ τὴν φιλίαν ἀπολέσεις.

84) Ἐξελθέτω τῶν ἀνακτόρων, ὅς θέλει εἶναι εὐλαβής.

85) Οἱ φίλοι τῶν πλουσίων καὶ τῶν δυνατῶν εἰσι φίλοι καὶ τύχης καὶ προσώπου· ὄθεν καὶ Βάρρων ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν 'οἱ φίλοι' φησὶ 'τῶν πλουσίων ἄχυρά εἰσι πρὸς σίτον'.

86) Ὀμοθυμαδὸν πᾶσαι αἱ πενθεραὶ μισοῦσι τὰς νύμφας.

87) Οὐδὲν ἐστὶ παιδίου μάρτυρος βεβαιότερον, ὅτι καὶ πρὸς τούτους τοὺς χρόνους ἐφθασεν, ἵνα νοῆ, καὶ οὐ πρὸς ἐκείνους, ἵνα ἐπιπλάττηται.

88) Πρὸ τοῦ γήρως ὤμοσα, ἵνα καλῶς ζήσω, ἐν τούτῳ, ἵνα καλῶς ἀποθάνω.

89) Πολλοὶς δουλεύει, ὅς τῷ σώματι δουλεύει.

90) Οἱ Στωϊκοὶ περὶ τοῦ βίου τῶν ἀρχαίων ἱερέων τῆς Αἰγύπτου λέγουσιν, ὅτα πάντα τὰ τοῦ κόσμου πράγματα καὶ τὰς ἐλπίδας ἀποβαλλόμενοι ἀεὶ ἐν τῷ ναῷ ἦσαν καὶ τῶν πραγμάτων τὰς φύσεις τὰς αἰτίας τε καὶ τοὺς λόγους τῶν ἀστέρων ἐθεώρουν, οὐδ' ὅλως ἑαυτοὺς γυναξίην ἐμίγνυον, οὐδόλως συγγενεῖς καὶ γνησίους, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς υἱοὺς ἐβλεπον, ἀφ' οὗ χρόνου ἤρξαντο τῷ θεῷ σεβάσματι δουλωθῆναι· κρεάτων καὶ οἴνου ἀεὶ ἀπέιχον διὰ τὴν λεπτότητα τοῦ νοσὸς καὶ μᾶλλον διὰ τὴν ὄρεξιν τοῦ πάθους, ἄρτων δὲ ἐτρέφοντο, ἵνα μὴ ἐπιφορτίξωσι τὸν στόμαχον, τὸ ἔλαιον μόνον ἐν τοῖς προσφαγίοις ἐγνώρισαν, καὶ τοῦτο ὀλίγον διὰ τὸ τὴν ναυτίαν καὶ τὴν σκληρότητα τῆς γεύσεως ἐξομαλίζειν.

91) Τὴν φύσιν ἂν ἀποδιώξῃς λαθραίως, τέως πανταχοῦ δραμεῖται.

92) Ἐκείνον παιδευτὴν ἔκλεξαι, ὃν ἂν μᾶλλον θαυμάσῃς ἐν τοῖς ἰδίοις ἢ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις.

93) Οὐδὲν μεγαλοπρεπὲς διδάξει, ὅς ἀφ' ἑαυτοῦ <μηδὲν> ἔμαθεν.

94) Ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου μάλιστα τότε παιδευτέα ἔστω, ὅταν ὑποκρίνεσθαι οὐκ οἶδεν καὶ [ἐν] τοῖς προστάττουσιν εὐκόλως παρᾶχωρεῖ.

82) ἡγεμόνας] l. ἡγεμόνα.

83) οἰκειότητα] οἰκειότατα S || δυνάστου] l. δυνατοῦ cf. n. 85.

85) καὶ τύχης καὶ προσώπου] l. τύχης. οὐ προσώπου cf. not. 10 supra || ἄχυρα εἰσι S.

87) cf. n. 28.

90) ἀποβαλλόμενοι] ἀποβαλλόμενοι S.

92) ἢ] καὶ S.

93) μηδὲν om. S.

94) ἐν delendum esse significavi.

95) Ἐλισσα ἡ καὶ Διδῶ Σιχέως ἦν γυνὴ Τυρίων βασιλέως· ἀπέκτεινε δὲ τοῦτον Πυγμαλίῳν καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας· καὶ πάλιν τοῦτον ἀπέκτεινεν ἡ Διδῶ καὶ φοβηθεῖσα πάλιν ἀπῆλθεν εἰς Λιβύην καὶ ἔκτισε τὴν Καρθάγεναν καὶ τοῦ γάμου ἀποτυχούσα ἐπιέξεν ἑαυτήν.

96) Μεγάλου τεχνίτου ἐστὶ περικλείσαι τὸ ὄλον ἐν ἀνδρῶ.

97) Ἐν πράγματι σαφεῖ ὄχλον ποιεῖ τὸ ἐκτεταμένον.

98) Ὅς τὴν πτωχείαν φοβεῖται, λίαν δειλὸς ἐστίν.

99) Πλείον ἔχει ἐκείνος, ὅς ἐλαχίστου ἐπιθυμῆι.

100) Φίλος ἐπιθυμητὸν ὄνομα, ἄνθρωπος ἐμφανῆς, δυστυχίας καταφυγὴ, ἀκατάπαυστος εὐτυχία.

101) Τῶν φιλοῦντων τυφλαὶ εἰσιν αἱ κρίσεις.

102) Πολλοὶς ἁμαρτήματα γίνονται αἱ συμπλοκαὶ τῆς φιλίας.

103) Τί γὰρ μωρότερόν ἐστιν ἢ τὰ ἄδηλα ὡς ἀρίδηλα ἔχειν;

(Altera commentationis pars sequetur.)

95) Ἐλισσα] eandem nominis formam pro Ἐλισσα codices nonnulli praebent apud Eustathium Thessalonicensem ad Dionys. Perieg. 195 (Geogr. Gr. vol. II) p. 250, 34 nec tamen p. 251, 31; Ἐλισσα non recte apud Timaeum fr. 23 (Fragm. Histor. Gr. vol. I p. 197 Mueller) legitur, Ἐλισσα in Etym. Magn. p. 272, 53; ultima syllaba accentu notatur apud Joannem Malalam p. 162, 11 (Bonn.), attamen Georgius Cedrenus, qui Malalae sua debet, Ἐλισσαν pro Ἐλισσάν offert vol. I p. 245, 21 (Bonn) || Σιχέως] pro Σοχίσιον vel Σιχίσιον auctori potius quam librario imputaverim || Τυρίων] πυρίων S || Καρθάγεναν] scripsi pro Καρθάγεναν cf. Malalas p. 163, 17 (Καρθάγεναν, sed Χαρταγαρίαν Ox. cf. Χαρτάγαγαν Cedr. I p. 246, 15); 209, 19 (Καρθάγεναν, sed Καρθάγεναν Ox., quemadmodum etiam Suidas vol. I 2 p. 74, 15 Bernh. nomen effert) 459, 14 (Καρθαγένῃ), Photius Biblioth. Cod. LXXX p. 59^a 12 Bekker (Καρθαγένῃς).

96) μεγάλου inc. f. 228^r.

97) σαφεῖ σαφ (sic) S || ὄχλον] ὄανον S.

99) πλείον] πλείστον reponere non audeo.

100) ἐμφανῆς] l. ἀφανῆς.

103) μωρότερον ἐστίν S. — Secuntur in codice gnomae tres, quae praefigendae sunt gnomarum corpusculo in 'Append. Vatic.' p. 68 sqq. (Rozprawy Wydz. filol. vol. XX p. 202 sqq.) edito: 1) Ἀναξίβορας μετὰ τὴν μακρὰν ἀποδημίαν τὴν ὑπὲρ τῶν μαθημάτων τῆς σοφίας ἐν τῇ πατρίδι ὑποστρέψας ὡς τὰ οὐκεία κτήματα (adde: ἔρημα sive potius μηλόβροτα cf. Menagius ad Laert. Diog. II 2, 6) εἶδεν, οὐκ ἂν ἤμην ἐγὼ ψησὶ τῶος, εἰ μὴ ταῦτα ἀπόλοιτο. 2) Ἀριστον μάθημα τὸ ἀπομαθεῖν τὰ κακά. 3) Ἐορτή γαστρομαρτίας ἀσορμή. — Ac prima quidem Latine extat apud Valerium Maximum VIII 7 Ext. 6: cum diutina peregrinatione patriam repetisset possessionesque desertas vidisset, non essem inquit 'ego salvus, nisi istae perissent', n. 2 et 3 ad Socratem et Antisthenem redeunt cf. Gnomol. Paris. inedit. n. 157 (Rozprawy etc. vol. XX p. 152) ἐρωτηθεὶς δὲ, τί τῶν μαθημάτων ἄριστον, 'τὸ ἀπομαθεῖν' εἶπε 'τὰ κακά' et 191 (ibid. p. 155) Ἀντισθένης ἐρωτηθεὶς τί ἐστὶν εορτή, εἶπε 'γαστρομαρτίας ὑπόθεσις (sed ἀσορμή praebet Antonius I 50 p. 56, 26).